І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 156. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 15-го СЕРПНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 15, 1957. No. 156. VOL. LXIV

СЕНАТ ЗАТВЕРДИВ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ЗАКОРДОННУ ДОПОМОГУ

Вашингтон. — Підчас своїх нарад у вівторок 13 серпня пополудні Сенат прийняв великою більшістю голосів проєкт закону про закордонну допомогу, який устійнює суму уділюваних на його базі дотацій і позичок на 3,367,083,000 долярів, що мали б бути асиґновані вже на протязі цього року, який почався з днем 1 липня 1957. Ухвалений Сенатом законопроєкт є вислідом компромісу, прийнятого спільною конференцією представників Сенату і Палати Репрезентантів. Остання зредукувала була запропоновану през. Айзенгавером суму допомог з 3,864,410,000 долярів на 3,116,833,000 долярів. Компромісова, устійнена сенатською і палатною конференцією, сума є на 500,000,000 менша від вимаганої Президентом. Щоб запобігти дальшим драстичним редукціям, през. Айзенгавер відбув напередодні рішення Сенату конференцію із провідниками обидвох партій у Конґресі, на якій обґрунтовано конечність утримання закордонної допомоги на запроєктованому рівні. Р цій же справі конферував ще Президент у вівторок рано із республіканськими провідниками. Після цієї конференції провідник республіканців у Палаті Джозеф В. Мартін заявив, що, якщо б Сенат прийняв законопроєкт про закордонну допомогу із надто драстичними редукціями, то Президент буде примушений скликати спеціяльну сесію Конґресу і вимагати додаткових асиґнувань на закордонну допомогу, щоб ЗДА могли виконати прийняті на себе зобов'язання. Затверджений Сенатом законопроєкт включає постійну економічну допомогу для заприязнених країн, що буде здійснювана на протязі трьох років. В рямцях цієї програми уряд матиме можливість асиґнувати на економічну підтримку для союзних країн 500 мільйонів долярів в 1957/58 році і в дальших роках, починаючи від 1 липня 1958, по 625 мільйонів долярів. На безпосередню мілітарну допомогу зброєю — танками, літаками, гарматами і рушницями — ухвалено суму 1,600,000,000 долярів замість вимаганих урядом 1,900 мільйонів долярів.

Уряд ЗДА перестеріг юнаків — не їхати до Ком. Китаю

Москва. — Два представники американської амбасади в Москві пішли особисто до готелю, в якому мешкають американські молоді люди, які були на „фестивалі молоді" в Москві і прийняли запросини від комуно-китайського уряду поїхати до Пейпінґу, та залишили там заадресовані поіменно до всіх тих осіб заяву заступника державного секретаря Християна А. Гертера з пересторогою проти такої подорожі. У цій заяві пригадується, що ЗДА не визнають комуністичного режиму в Китаї, що комуністичний уряд не хотів відмовитись від засобів сили, що він в'язнить американських громадян, яких зобов'язався був звільнити, та що між ЗДА і комуністичним Китаєм формально існує „наче воєнний стан". Тому, мовляв, подорож туди є порушенням американського закону, який забороняє втримувати зв'язки з ворожою країною і наражає винуватих на поважні правні наслідки. В тому листі заперечується, наче б така подорож мала скріпити позиції демократії. Навпаки, така подорож — твердить державний департамент — є прислугою для комуно-китайської пропаґанди. Після отримання того листа деякі молоді американці відмовились від думки поїхати до комуністичного Китаю; але деякі не дали себе переконати. 45 осіб прийняло комуно-китайські запросини.

Секретар оборони робить заходи для припинення конкуренції в розвитку ракет

Вашинґтон. — Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон створив окрему комісію, завданням якої буде припинити коштовну конкуренцію між армією і авіяцією в розвитку далекосяжних керованих стрілен. Комісія, в склад якої входять представники армії і авіяції та яка працюватиме під проводом спеціяльного асистента секретаря оборони в справі керованих стрілен Вільяма Г. Галледея, матиме за завдання спільно перевірити і вирішити, котрий тип із розвинених уже досі керованих стрілен із засягом 1,500 миль є кращий та вирішити, котрий з них прийняти. Конкуренція між армією і авіяцією в цій справі триває вже від кількох років. Армія розвинула тип стрільна ‚Юпітер', якому авіяція протиставляє розвинений нею тип стрільна „Тгор". Це є так звані „посередні стрільна", для відрізнення їх від „міжконтинентальних" із засягом 5,000 миль. Без уваги на те, який тип „посередніх стрілен" вибере новостворена комісія, авіяції вже передано т. зв. „операційну відповідальність" за ці стрільна. Одною з головних причин рішення секретаря оборони щодо спеціяльної комісії та припинення дальшої конкуренції в розвитку тієї зброї мали бути ощадностеві міркування.

В АМЕРИЦІ

● **Пані Меймі Айзенгавер,** дружина Президента, яка минулого тижня мала у військовому шпиталі Волтера Ріда у Вашинґтоні операцію, вперше в минулий понеділок без сторонньої допомоги перейшла через кімнату й вийшла на шпитальну веранду. Президент відвідав її і сидів із нею на веранді коло години.

● **Лайтенант-коммодор е Дж. П. Прутт** встановив новий рекорд на турбомоторовому бомбардувальнику АЗД Р „Небесний бойовик", перелетівши з Гаваїв до Каліфорнії, 2,120 морських миль (2,438 звичайних миль) за 4 години і 12 хвилин. В 1952 році ту саму віддаль перелетів бомбардувальник Б-47 за 4 години і 52 хвилини. Інший бомбардувальник, теж типу Б-47, за 22 години і 50 хвилин, не приземлюючись, перелетів 11,450 звичайних миль.

● **Віце-президент Ричард Ніксон** стиснув руку 48-ми юнакам і 3-ом дівчатам з цілої країни, які прибули до Вашинґтону складати конкурсовий іспит на „найкращого молодого автоводія". Вони мають написати письмові задачі і виявити найбільшу вмілість і обережність у „безпечній" їзді автом. Цей конкурс вже шостий раз влаштовує щороку промислова палата.

● **Американська армія** проголосила на вересень місяць набір рекрутів у висоті 8,000, а на жовтень — 7,000. Це — найнижче число рекрутів від квітня минулого року. Від квітня до липня цього року набрано по 13,000 рекрутів, а в серпні 11,000. Зменшене число рекрутів стоїть у зв'язку з заповідженою редукцією суходільного війська на 100,000 осіб. Летунство, корпус морської піхоти і морська фльота обмежуються добровільцями.

● **Старенька пані Катерина МекКук Нокс у Вашинґтоні,** переглядаючи пожовклі родинні папери, випадково виявила, що її покійний батько, генерал і секретар Сенату, займався збиранням автографів президентів ЗДА, почавши від автографа Джорджа Вашинґтона з 21 серпня 1789 року. Вся ця колекція автографів зберігається в бібліотеці Сенату під спеціяльною опікою бібліотекаря. Її ніколи не виставляли публічно.

ЗАКОНОПРОЄКТ В СПРАВІ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ НАТРАПЛЯЄ НА НОВІ ТРУДНОЩІ

Вашинґтон. — Вирівняння схвалених уже Сенатом і Палатою Репрезентантів двох версій законопроєкту про громадянські права натрапило на нові труднощі, як республіканські провідники в Палаті Репрезентантів зупинили намагання демократичної більшости піддати під голосування та вирішити в самій Палаті законопроєкт із сенатськими поправками. Демократи зі свого боку противляться передачі двох відмін законопроєкту спільній сенатсько-палатній комісії для вирівняння розбіжностей. Тим самим, законопроєкт ‚застряг' у Палаті та заходить небезпека, що він може там і залишитись без остаточної акції і схвалення ще на теперішній сесії Конґресу. Палата Репрезентантів уже раніше схвалила законопроєкт у такій формі як був запропонований урядом, але Сенат минулого тижня схвалив ряд поправок, зокрема встановляючи компетенцію судів присяглих для „кримінальних" порушень закону про громадянські права. Урядовий законопроєкт передбачує компетенції тільки федеральних суддів. Лідер республіканської меншости в Палаті, конґресмен Джозеф В. Мартін з Массачуссетс, заявив, що було б краще, якщо б закону взагалі не було, ніж мав би бути такий як його схвалив Сенат. Він рівночасно натякав на можливість скликання надзвичайної сесії Конґресу в листопаді, щоб схвалити законопроєкт без теперішніх сенатських змін. Тим часом сенатор Новленд, лідер республіканської меншости в Сенаті, заявив після конференції з Президентом, що Президент не виявив жадних плянів щодо евентуальної надзвичайної сесії Конґресу в справі громадянських прав. Так само публічна опінія поділена щодо схвалених двома Палатами Конґресу двох різних версій законопроєкту. Тим часом провідники зорганізованого робітництва, Американської Федерації Праці і Конґресу Індустріяльних Організацій, схвалили в Шикаґо маніфест, закликаючи Конґрес прийняти законопроєкт із сенатськими поправками, хоч раніше були проти тих поправок.

Палата Репрезентантів прийняла законопроєкт про підвищення поштових оплат

Вашинґтон. — 256 голосами проти 129 Палата Репрезентантів висловилася за прийняттям закону про підвищення поштових оплат, які в загальному мають дати 500 мільйонів прибутку річно. — Прийнятий Палатою законопроєкт передбачує підвищення поштової оплати за звичайні листи з трьох центів на чотири, летунських листів на території ЗДА із 6 центів на 7 й оплати за поштову листівку з двох на три. Крім того ухвалено загальне підвищення оплат за всі інші роди поштових посилок. За прийняттям цього законопроєкту голосувало 85 демократів і 171 республіканців, проти 125 демократичних і 4 республіканських конґресмени. Прийнято цей закон на вимогу Президента. Після ухвалення Палатою Репрезентантів законопроєкт переходить ще на розгляд і під голосування Сенату. Вигдядів на те, щоб Сенат прийняв цей законопроєкт ще на протязі теперішньої сесії, немає і дуже можливо, що голосування над ним у Сенаті відбудеться щойно під час наступної сесії, яка почнеться в січні 1958 року. Законопроєкт про підвищення поштових оплат був прийнятий Палатою Репрезентантів уже минулого року, але Сенат не взяв його своєчасно під розгляд і тому теж цього року Палата Репрезентантів мусіла його ухвалювати вдруге. Передбачені законом підвищення поштових оплат покриють дефіцит пошти, який досягає суми 650,000,000 долярів річно, тільки частинно.

У зв'язку із справою Абеля розшукують за парою багатих американців

Ню Йорк. — Як повідомляють часописи, аґенти Федерального Бюра Інвестиґацій перевіряють рапорти, що із З'єдинених Держав до Мехіко втекла пара багатих американців — Алфред К. Стерн із дружиною. Вони мали бути переслухані в справі їхньої участи у шпигунській роботі на терені ЗДА. Дружина Стерна є донькою пок. Вільяма Е. Додда, колишнього американського амбасадора до Німеччини. Ув'язнений аґентами Еф Бі Ай совєтський шпигун і полковник „Камітста Государственной Безопаності" (КҐБ) Рудольф Івановіч Абель перебуває далі у в'язниці в Брукліні під закидом організування і ведення шпигунської роботи на терені ЗДА на протязі 12 років. Йому не вдалося досі знайти адвоката, який хотів би його боронити. Запропонований ним адвокат Джан Дж. Абт, відомий оборонець в різних комуністичних процесах відмовився від оборони Абеля заявляючи, що не має на це ні часу ні можливости. Федеральний суддя продовжив Абелеві реченець для знайдення адвоката до п'ятниці цього тижня. Якщо Абелеві не повеґеться знайти правного заступника, тоді суд визначить йому адвоката сам. Щоб уможливити Абелеві знайдення адвоката, суддя повернув йому сконфісковані під час ув'язнення гроші (7,500 долярів). Як виявляється тепер, Абель працював у совєтській розвідці вже з 1927 року. Крім власного гарно улаштованого мешкання у Москві, він є ще власником окремої вілли на московських передмістях.

З фундації Рокфеллера розділено понад 14 мільйонів долярів у трьох місяцях

Ню Йорк. — У другому чвертьріччі цього року Фундація Рокфеллера розділила поміж різні наукові інституції і на різні науково-дослідні цілі суму 14,783,784 долярів. Це найвища сума з уділених цією фундацією дотацій в будьякому чвертьріччі на протязі 44-річного її існування. Із цієї суми 5 мільйонів долярів асиґновано на Американський університет у Бейруті (Ливан), 475,000 долярів на підтримку наукових дослідів у Польщі, 427,000 долярів для створення нової правничої бібліотеки при Оксфордському університеті в Англії, 339,000 долярів Університетові ім. Дж. Гопкінса у Вашинґтоні на досліди в ділянці закордонної зокрема азійської південно-східньої політики. Крім тих дотацій асиґновано 3,760,750 долярів на медичні студії і для шпиталів та клінік, 1,801,262 долярів на гуманістичні студії і досліди, 1,620,447 на суспільні науки, 1,212,000 на сільсько-господарські досліди та студії і 885,425 на біологічні та медичні досліди.

ЛОДЗЬ — ТЕРЕНОМ СТРАЙКУ ТРАНСПОРТОВИХ РОБІТНИКІВ

Загальний вигляд польського промислового міста Лодзь другого за величиною міста в Польщі, де внаслідок страйку 10,000 транспортових робітників прийшло до заворушень і зударів між населенням і поліцією.

ВАРШАВА ВИСЛАЛА ВІЙСЬКО І ПОЛІЦІЮ ДО ЛОДЗІ

Лодзь. — Комуно-польський уряд вислав з Варшави до Лодзі, другого після польської столиці найбільшого міста в Польщі, військо і поліцію у зв'язку з тамошнім страйком робітників міської комунікації. 3,000 вояків і поліціянтів виперли страйкарів із головної трамваєвої ремізи, в якій розтаборились страйкуючі. Обійшлось без стрілянини і бійок. Страйкарі, яких є понад 2,500 осіб, перенеслись до трамвайних возів та автобусів, як також розтаборились перед ремізою і на трамвайній вулиці. Вони заявили, що не припинять страйку, поки не діб'ються признання їм їхніх слушних вимог. Представникам „Н. Й. Таймс'у" й англійської аґенції Ройтера, які приїхали з Варшави, страйкарі заявили, що уряд і компартія не дотримали кількакратних обіцянок щодо поправи матеріяльної екзистенції робітників. Робітники з Лодзі кількакратно висилали делеґації до Варшави. Востаннє заявлено їм у Варшаві просто, що уряд не має грошей, щоб дотримати дані обіцянки. Трамваєві й автобусові робітники були примушені працювати по 230-250 годин місячно, щоб заробити на прожиток. Робітники трамваїв у Лодзі заробляли по 3.50 зол. на годину, а хотіли мати 5. Поліція кількакратно перевірювала довідки закордонних журналістів, поки допустила їх до страйкуючих і старалась переконати журналістів, щоб вони не розмовляли з робітниками. Страйкарів, які намагалися нав'язати зв'язок із робітниками з інших фабрик — арештовано. Число арештів досягло кільканадесять осіб. Міська управа зорганізувала 600 вантажних авт, якими перевозиться робітників із їхніх домів до численних фабрик у широко розкиненій Лодзі. Уряд — повідомляють кореспонденти чужих газет — очевидячки хоче зламати страйк, але й не хоче хапатися надто гострих репресій супроти страйкуючих, лякаючись, щоб вони не спонукали інших робітників приєднатися до страйку. Страйкуючі маніфестують свій патріотизм і підкреслюють виключно тільки соціяльний характер страйку. Коли з'явилось військо, страйкарі почали співати „Роту" Конопницької.

Сирія видалила 3-ох американських дипломатів за „змову"

Дамаск. — Сирійський міністер закордонних справ д-р Салаг Таразі передав безпосередньо американському шарже д'аффер Робертові С. Стронґові вимогу, щоб до 24-х годин відкликати трьох високих членів американської амбасади в Сирії, а саме: полковника Роберта В. Маллоя, військового атташе амбасади, другого її секретаря Говарда Стона й віце-консула Франціса Джетона. Всіх тих трьох американських дипломатів окреслено, як „персона нон ґрата". Офіційний сирійський комунікат повідомив, що сирійські військові чинники „розкрили змову американців, яка мала на меті скинути теперішній уряд в Сирії". Мовляв, американці обіцяли змовникам допомогу від ЗДА для Сирії у висоті 300.000.000 до 400.000.000 долярів, якщо на місце теперішнього режиму просовєтського президента Шукрі аль-Куватлі прийде інший режим, яким замириться з Ізраїлем. Американський шарже д'аффер прийняв до відома вимогу сирійського уряду, заклавши протест проти цілком невірних і вигаданих закидів. Речник державного департаменту у Вашинґтоні заявив, що вся ця історія подібна до фантастично-кримінальної повісти в стилі Філіппса Опенгайма, та що в закидах сирійського уряду нема слова правди. Головна злість сирійців звернена проти названого вгорі другого секретаря амбасади в Дамаску Говарда Стона, який є нібито „спеціялістом від роблення переворотів".

Совєти реабілітують маршала Блюхера

Москва. — Совєтський уряд реабілітував ім'я маршала Васія К. Блюхера, розстріляного як „зрадника" в 1939 році на наказ Сталіна, разом і з гуртом інших високих старшин на командних становищах на совєтському Далекому Сході. Формальну реабілітацію переведено на сторінках офіційного військового органу „Красная Звєзда", де появилась стаття, яка починається словами „Блюхер був ‚русским челавеком'". Це твердження протиставлено колишньому твердженню Сталіна, який заявив був, що „Блюхер був німцем" на запит про причини розстріляння його. Теперішню реабілітацію маршала Блюхера в'яжуть із відсуненням від влади Молотова, який противився отаким реабілітаціям розстріляних за Сталіна совєтських цивільних і військових головачів. Здогадуються, що в реабілітації Блюхера відіграв ролю маршал Жуков та що небавком буде проголошена реабілітація також маршала Тухачевського й інших совєтських генералів, масово розстріляних в 30-х pp.

ХРУЩОВ ЗАКИДАЄ АДЕНАУЕРОВІ „ПІДГОТОВЛЮВАННЯ ВІЙНИ"

Берлін. — У своїй „працальній" промові в кол. берлінському „Люстрґартен-і", прозваному большевиками „площею Маркса-Енґельса", Хрущов заатакував знову найгострішими словами західньо-німецького канцлера Конрада Аденауера, закинувши йому свідоме приготовлювання війни. Мовляв, одним із арґументів, що ним Аденауер хоче виправдати перед німецьким народом війну проти Совєтів, є справа репатріяції німців з Совєтів, але — казав Хрущов — Аденауер вимагає репатріяції таких німців, які загинули у другій світовій війні. Зрештою, Хрущов знову повторив давні совєтські інвективи, щодо перетворення Західньої Німеччини в „склад атомової зброї для війни проти Совєтського Союзу", як теж повторив погрози, що вся Німеччина буде цілком знищена на випадок нової війни. Комуно-німецький уряд і весь державно-партійний апарат старалися виповнити велетенський майдан зорганізованими групами робітників, урядовців та „льояльної" публіки і для цієї цілі привозили до Берліну навіть потягами з східньоїнімецької провінції службовиків та робітників. Однак — за твердженням закордонних кореспондентів — замість сподіваних 250,000 слухачів таки не вдалося зігнати більше 100,000. В широкому офіційному комунікаті, що його проголошено наприкінці одноtижневих відвідин совєтських головачів, стверджено „всебічну допомогу" СССР Східній Німеччині та повторено ще раз, що єдина „реальна" можливість з'єдинення Німеччини — це „федерація двох Німеччин", переведена у безпосередніх східньо-західних німецьких переговорах, відкликання обох Німеччин з з усяких військових союзів із чужими державами та відкликання з Німеччини всяких чужих військ.

В Каїро ведеться процес проти „змовників"

Каїро. — Перед спеціяльним військовим трибуналом ведеться від понеділка 12 ц.м. судова розправа проти 13-х єгипетських цивільних і військових підсудних, обвинувачених у „змові" проти режиму президента Нассера. Головними обвинуваченими є два колишні міністри з часів короля Фарука, кол. міністер закордонних справ Мохаммед Саляр Еддін, і кол. міністер внутрішніх справ, Абдель Фаттан Гассан. Головний свідок прокуратори, кол. старшина Ажмед Кадрі, тепер на службі єгипетської політичної поліції, заявив, що згаданий кол. мін. Еддін діяв у контакті з американським амбасадором. Засипаний запитами збоку оборонців, свідок мусів признати, що він не тільки не знає нічого про будь-яку розмову Еддіна з американським амбасадором, але не може доказати, чи Еддін будь-коли був в американській амбасаді. Американський амбасадор оприлюднив негайно заяву, що в своєму житті не бачив нікого з підсудних, та що амбасада ЗДА в Каїро не мала ніколи найменшого стику з ні одним з підсудних. Навіть єгипетська публіка вибухала сміхом під час зізнань коронного свідка прокуратури, так, що предсідник трибуналу, генерал Мохаммед Фуадель Діджві загрозив опорожненням залі і веденням далі розправи за зачиненими дверми. Весь той процес робить враження кепсько сконструйованої комедії — доходять до висновку закордонні кореспонденти.

Англійці критикують дорадників королеви

Лондон. — У зв'язку з виступом лорда Олтрінчема з критикою королеви і її двору, великий консервативний щоденник „Дейлі Мейль" перевів анкету між своїми читачами, яка виказала що англійська публіка стоїть одностайно за своєю королевою, але — проти її дорадників. 55% записаних висловились критично про теперішній персональний склад тих дорадників із королівського двору, 21% заявив своє „вдоволення", а 22% були нерішучі. При цій нагоді англійські часописи вказали на цілком анахронічні титули, що їх мають деякі платні члени королівського двору, напр. „пані одягів (королівських)" або „зверхниця спальні". Найсильніші атаки звертаються проти так званої „великої чвірки" на королівському дворі, — між ними проти пресового секретаря королеви Ричарда Колвіла, кол. морського капітана і пресового секретаря морської фльоти за останньої війни, — проти приватного секретаря королеви полковника Майкеля Едина, та її двох заступників секретаря, також військовиків з високої аристократії. Пресові критики вважають, що їхні поради і їх вплив на королеву занадто відмежовують її від народу і створюють ту атмосферу, яка саме й породила останню публічну критику.

У СВІТІ

● **Не Єрусалим,** а Шехем, містечко в Йорданії, де народився Яків, внук Авраама, був центром релігійного життя в біблійних часах — заявили вчені археологи. Археологічні експедиції в роках 1913-1914 і 1926-1932 відкрили в цій місцевості могутні кам'яні вали, залізні брами й мури найбільшої з досі віднайдених старовинної святині. Одним із наукових керівників експедиції, фінансованої Дрю-університетом і Теологічним Семінаром МекКорміка, що веде розкопини в околицях Шехему, — є д-р Ернест Райт.

● **У Копенгазі** відбувається річний конґрес Світової федерації для боротьби з умовими недугами. Вступну промову на конґресі виголосила лікарка з Ню Йорку, д-р Марґарет Мід, президентка цієї лікарської організації.

● **У північно-ірляндському містечку Нюрі** поліція палками і слізним газом розігнала юрбу мешканців, які демонстрували проти проголошення в тому місті поліційної години. Влада Північної Ірляндії, підпорядкованої Англії, вперше від 1942 року проголосила поліційну годину, як один із засобів боротьби проти діяльности підпільно-революційної Ірляндської Республіканської Армії, яка бореться за об'єднання Ірляндії. 15,000 мешканців названого міста, на терені якого переведено в останньому часі кілька саботажів, порушивши поліційну годину, вийшли пізнім вечером на вулиці співаючи гими самостійної Ірляндії.

● **У Сайгоні,** столиці Південного В'єтнаму, військовий суд засудив на смерть генерала Нґуєна Ван Танга, команданта так званої „приватної армії" релігійної секти Као Дай, який підняв був збройний бунт проти влади президента Нґо Дінґ Дієма. У В'єтнамі, що разом із цілим Індо-Китаєм, був колись французькою колонією, засудженим на кару смерти стинають голови на ґільотині.

● **В Індії** хочуть скасувати англійську мову, як одну з двох державних мов тієї країни. За конституцією 26 січня 1950 року щойно від 1965 року на всій території державною мовою має залишитись гіндуська мова. Хоч — за ствердженням окремої державної комісії — тільки 1% із 378-мільйонового населення Індії володіє сяк-так англійською мовою, проте ця комісія сумнівається, чи вдасться обійтись в публічному житті без англійської мови навіть у 1965 році. Труднощі полягають у тому, що населення Індії говорить 179-ма мовами та 544-ма діялектами і індійці, що знають лише одну з цих мов, одне одного не розуміють.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗБРОЄННЯ І ПРАЦЯ

Заповіджена на 100.000 вояків редукція суходільної армії і приготування до нового бюджету, який брав би під увагу тільки 3.500.000 осіб в американських збройних силах, поруч із зменшеними видатками на продукцію для армії, викликали зрозуміле зацікавлення у робітничих колах. Голоси, що на цю тему вже від довшого часу появляються в американській пресі, свідчать найкраще, якою плаєкою є демагогія большевиків, які кричать раз-у-раз, що „збросння потрібне Америці в інтересах її капіталістів".

Наскільки це твердження абсурдне — доказує досвід з рр. 1945/46 і 1953/54. В першому випадку ішло про перехід із воєнного на мирне господарство після скінчення другої світової війни, в останньому випадку — про такий самий процес після Корейської війни. У 1945 році в самій лише суходільній армії ЗДА було 8,266.373 старшин і вояків, а вся тодішня збройна сила ЗДА нараховувала кругло 12,300.000 осіб, чоловіків і жінок. Після того, як зараз по закінченні бойових дій в Европі і на Тихому океані пролунало гасло „хлопці, додому", американська суходільна армія зменшилась в 1948 р. до 552.240 вояків. Після вибуху Корейської війни вона дійшла в 1952 році знову до 1,594.693 осіб в суходільній армії, а з морською фльотою, летунством і корпусом морської піхоти нараховувала кругло 4 мільйони осіб. Ще в нашій живій пам'яті, як після останньої світової війни американське народне господарство легко увібрало в себе мільйони здемобілізованих осіб. Очевидно, не обійшлось тоді без особистих трагедій і спорадичних труднощів, але економіка країни не зазнала ніякого потрясення. Хоч утрачено ринок збуту в Китаї, збіднілій решті Азії і здебільша в Европі, ринок праці в ЗДА був настільки здоровий, що Конґрес і Президент допустили — як відомо — півмільйона позаквотових імігрантів за двома законами ДП-Акт і PP-Акт, — людей, які майже у 100% потребували заробітньої праці. Те саме повторилось після поважної редукції збройних сил з підписанням перемир'я на корейському фронті 27 липня 1953 р. Песимісти, які заповідали нову „депресію" — виявились фальшивими пророками, бо, замість депресії, настав у ЗДА період високої коньюнктури, який триває по нинішній день.

Дуже знаменними є тут останні цифри про населення Америки і теперішній стан затруднених. На липень ц. р. З'єдинені Держави нараховували кругло 171,200.000 населення, себто майже на 3 мільйони більше, як рік тому. В липні 1956 р. весь так званий „світ праці" в Америці, включаючи самозатруднених фармерів і осіб у збройних силах, нараховував 72,325.000 осіб. Цивільних осіб у світі праці було 69,480.000, в тому числі безробітних кругло 3,000.000. Саме цього тижня появилась статистика, яка потверджує оптимістичні прогнози економістів. Число затруднених в ЗДА становило в останньому місяці 67,200.000 осіб, себто збільшилося в порівнянні з серпнем минулого року. Правда, літні місяці дають підвищення працюючих з уваги на вакаційні варстати праці для старшої шкільної молоді, але водночас послаблюється бизнес у частині промислу. Все ж фабричний промисл затруднив цього літа аж 16,700.000 осіб, отже виявив знову звишкову тенденцію. Тільки в чотирьох східних промислових стейтах — Ню Йорк, Ню Джерзі, Мессачузетс і Пенсилвенія — число безробітних зросло на 50.000, досягнувши цифри 1,400.000, що становить приблизно половину всіх безробітних в ЗДА. Офіційне статистичне бюро пояснює, що це — нормальне явище в літньому часі на фабричному ринку.

Це не значить, що згаданий „світ праці", що його в даному випадку треба розуміти вже не тільки як працесмців, але й працедавців, байдуже ставиться до заповіджених бюджетових ощадностей в збройних силах, включно з ощадностями на військових замовленнях. Ось так, напр., Міжнародна Асоціяція Машиністів, „Ріпаблік Ладж" в Ню Йорку, що працює для летунства, звернула увагу, що від 1 березня ц. р. звільнено у т. зв. фармінґдальських анґарах 800 механіків і 2.500 робітників, і що передбачається звільнення ще коло 1.500 осіб. Водночас в наступному році потребуватиме праці коло 200.000 осіб, що були б зайняті в збройних силах, якби не редукція, заповіджена секретарем оборони Вилсоном.

Але керівники юній та великі промислові компанії (автоіндустрія, сталь і нафта) не виявляють ніякого остраху щодо наслідків цієї нової реформи. Вони певні, що урядові чинники допоможуть, як і раніше допомагали, у переставленні військової продукції на мирову, і що внутрішній американський консумційний ринок настільки все ще сильний, що сам „проковтне" і збільшене число рук до праці, і їх збільшену продукцію. У цьому саме таємниця цієї економіки, якої не розуміють збюрократизовані большевики, і таємниця американського добробуту.

ПІСЛЯ МОСКОВСЬКОЇ ГУЛЬНІ

Всесвітній Фестиваль Молоді і Студентства, що відбувався на протязі двох тижнів (починаючи з 28 липня ц. р.), можна визначити чи не найкраще українським словом — гульня. У доборі совстських республіканських і обласних делеґацій головну увагу покладено передусім на ансамблі співу й танку, на декоративність народних одягів, як і на масовість виступів. Кожен день 34 тисяч закордонних учасників фестивалю, як також стягнених з усіх кінців Совстського Союзу 60 тисяч совстської молоді і студентства, був виповнений то маршуванням, то танками й співом, то гучними балями на площах Москви і Кремлю. Совстські господарі доклали всіх зусиль, щоб якнайменше часу залишалося на думання, на обсервацію совстського побуту, на ділові розмови поміж представниками молоді з СССР і з вільного світу. Першим і головним завданням фестивалю було захопити власну і прибулу молодь багатолюдністю, зверхньою пишнотою, барвистістю одягів і квітів, і в дальшому запоморочити гостей тим захопленням, як єдиним спогадом із днів проведених у Москві.

Все ж таки і совстська молодь, і представники окремих народів, що з тих чи інших оглядів прибули до Москви, зуміли знайти нагоди для безпосередніх зустрічей, для обміну думками на ті чи інші, не надто толеровані, а то й заборонювані в Совєтах теми. Під час вуличних зустрічей і на зібраннях, влаштовуваних на площах чи в залях наукових установ і інститутів, траплялася нагода подискутувати й про совстську інтервенцію на Мадярщині, і про Польщу, і про вільне мистецтво, і про умови життя та праці в тих чи інших країнах Заходу. Треба відзначити, що совстське населення виявляло під час таких зустрічей не тільки велике зацікавлення тим, що діється за кордонами Совстського Союзу, але й разом із цим повне незнання того, що діється у вільному світі, як і чим насправді живуть там люди.

У цьому „всесвітньому фестивалі" взяла участь також 160-членна американська делеґація, у склад якої входили люди різних переконань, що вирішили взяти участь у фестивалі з різних спонук і причин, передусім з цікавости до самого Совстського Союзу і з бажання пізнати безпосередньо совстську молодь і дізнатися, що вона думає. Не зважаючи на те, що в складі цієї делеґації було чимало осіб з прокомуністичними симпатіями, треба ствердити, що американська делеґація в Москві виступала солідарно в поширюванні правди про умови життя і праці в З'єдинених Державах й у відпорі на совстську пропаґанду, яка намагалася всюди, де тільки можливо, таврувати „американський імперіялізм". І саме представники американської групи зуміли скоріше й краще знайти безпосередній контакт з фестивальною молоддю і з совстським населенням, викликаючи до себе чи не найбільше зацікавлення самим тільки фактом, що вони — американці.

Приявність американської делеґації у Москві зробила може проти волі совстських організаторів і аранжерів фестивалю добру пропаґанду для З'єдинених Держав Америки. Прибули бо члени американської делеґації до Москви всупереч настановам і пересторогам державного департаменту і навіть під загрозою таких наслідків, як уневажнення пашпорту чи й деяка кара. Про це не загаялася поінформувати населення СССР совстська преса, яка з факту відраджування зробила переслідування, а то й затискування громадянських свобід у З'єдинених Державах Америки. Тим часом, хто з американців хотів їхати до Совстського Союзу, той поїхав цілком легально і явно. Що більше, велика група з-поміж американських учасників, бо аж 47 осіб, вирішила зробити ще поїздку по червоному Китаю, всупереч виразній забороні державного департаменту відвідувати ті країни, які не втримують дипломатичних взаємин із ЗДА. Ці факти повної свободи американських громадян в їх рішеннях і діянні перекреслили, з одного боку, всю брехливість пропаґанди про... затискування свободи у ЗДА, а з другого довели совстському населенню, що американці можуть робити справді те, що вони хочуть.

Є деякі підстави думати, що московські урочистості, масові зустрічі совстської молоді з молоддю Заходу, нехай інколи й прокомуністичною чи просовстською, спричиняться до поглиблення ферменту, внутрішнього розгублення, неспокою і бажання нових ідей і змін, що почався серед совстської молоді у зв'язку з минулорічними подіями на Мадярщині і в Польщі. Без сумніву, ці зустрічі й розмови з закордонною молоддю не тільки краще зодягненою, але цілком таки вільною у висловлюванні своїх думок і поглядів, матимуть цілком протилежний до плянованого совстськими аранжерами фестивалю вплив на совстську молодь. Крім гарних спогадів із урочистостей і з фестивального гуляння, в душах молоді залишиться ще й бажання встановити правду про життя і людей в позасовстському світі і сконфронтувати її з совстською дійсністю і пропаґандою.

НЕ ШУМИ ТРИВОЖНО

Не шуми тривожно, клене,
В простір ніжноголубий...

— Гулі, гулі!..
Йдуть до мене
Швидкокрилі голуби.
З рук моїх клюють пшеницю,
Не бояться рук моїх...

Де ж ти, юність смаглолиця,
У краях живеш яких?

Пам'ятаєш? Голубами
Ти напровесні знялась,
Над лісами, над степами,
Понад рідними краями,
Як світанок, пронеслась.

Пам'ятаєш перші гулі,
Перші радощі весни?
Тихим шелестом минулі
Дні проходять в світлі сни.

А нові встають над краєм
І летять, мов голуби,
Клен гіллями їх махає
В простір ніжноголубий...

ГРИГОРІЙ КРИВДА

І. Світ

КРЕМЛЬ В ОЦІНЦІ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРОФЕСОРА

Цими днями з'явилась на книгарських полицях книжка проф. Ф. Шумана п. з. „Росія після 1917 року", з підназоловком „Сорок років совстської політики". Цей том на 508 стор. з додатковим індексом та списком бібліографічних джерел є солідною працею про історію розвитку та сучасне положення Совстського Союзу, фактично переробленою і доповненою з видання, видрукованого в 1946 році.

Книжка проф. Шумана має величезний матеріял для осіб, що студіюють совстські справи, хоч, на жаль, багато неточностей і просто абсурдних тверджень значно знижують її вартість. Але величезна бібліографічна джерельність допомагає читачеві перевірити твердження автора і знайти, що його оцінки часом відмінні супроти тих джерел, на які він посилається.

Геррі Шворц у своїй критичній статті, видрукуваній в тижневику „Ню Йорк Таймса" з 4 серпня ц. р., заявляє, що Шуман належить до людей, які „останніми подіями були примушені змінити свої погляди, він є найбільш довірений і найбільш переконливий з числа приязних спостерігачів Совстського Союзу в цій країні і відіграє велику ролю в окресленні американської публічної опінії у відношенні до СССР..."

Зміни, що їх перейшов проф. Шуман, на думку Г. Шворца означають, що тепер „багато справ стали багато яснішими в аспекті совстської системи, аніж були кілька років тому", і треба жаліти, що він, Шуман, та інші подібні до нього, не дали ще достатньої аналізи, чому вони так вірили совстській абсурдності в минулому.

Читаючи цю грубу книжку, подивляєш її багатющий зміст і рівночасно відкриваєш разючу прірву між поданими в ній фактами. Автор посилається на літературні джерела, які у більшості, можна з певністю твердити, для нього самого є невідомі. Адже тільки поверховий перегляд праці проф. Решетара „Українська революція 1917-1920 року" міг би допомогти йому внести багато справлень в тексті, оминути фальшивих тверджень.

Так, на стор. 122 проф. Шуман пише, що „23 квітня 1920 р. Пілсудський уклав договір з українським гетьманом Симоном Петлюрою, тоді утікачем в Польщі, в якому гетьман визнав польське право на обширні російські землі в обмін за допомогу встановити антисовстський режим в Україні. В той самий день Пілсудський буцімто наказав польській армії вирушати в наступ. 8-го травня поляки Київ здобули (хоч він лежав поза кордонами 1772 р.), при чому люди Петлюри з прапорами йшли слідом за ними, вбиваючи жидів. Ці прапори, пише проф. Шуман, можна бачити на виставці в київському історичному музеї, прикрашені... антисемітською свастикою... Люди в Кремлі, — пише далі Шуман, — відповіли на це так, як кожний правитель Росії мав зробити. Всі патріоти, включаючи ген. Брусілова, об'єдналися в обороні батьківщини. Кавалерія Будьонного змусила поляків 13 червня залишити Київ..."

У вступному розділі цієї книжки подано схематичний нарис історії Росії, де про Київ згадується, як про матір московських міст та ін. В цім розділі „Луна минувшини" також немало помилкових тверджень і забагато уваги приділюється норманам. Проте, цікаву думку висловлює автор на стор. 46-47: „Якби Новгород, а не Київ, або вірніше Новгород, а не Москва став політичним центром середньої Росії... східні слов'яни виросли б в умовах свободи й відкритих громад, замість розвинутися в автократію, яка скомбінувала всі найгірші риси абсолютизму та февдалізму. Але це — тільки припущення. Київська Русь (Росія) дістала своє письмо-мову, зразки мистецтва і релігію від золотої Візантії, світлої столиці Східньої Римської Імперії — більше грецької, аніж латинської, і з призначенням пережити старовинну Імперію Заходу більше як на тисячу років..."

На стор. 43-ій українців називає автор „літтл рашен".

У розділі „Соціялістична держава" розглядається досить детально склад населення СССР, при чому про Україну сказано, що вона мала населення в 1940 р. 41 мільйон, а в 1955 р. — 40.600.000. Про федералізм в СССР автор зазначає, що це — тільки на папері (стор. 223), бо уряд довільно змінює кордони союзних республік і цілими масами виривас населення з коренем, перекидаючи до інших частин країни і „ніякої „федеральної" процедури в цих рішеннях не роблячи". Далі він наводить заяву Хрущова про те, що Сталін хотів виселити з України всіх українців, але їх було забагато, щоб це зробити (стор. 224).

У розділі „Права людини" автор розглядає все під кутом совстської конституції, роблячи часом поверховні висновки, але з надзвичайною вмілістю маніпулює матеріялом й показує добру ерудицію. На початку цього розділу він осуджує систему ГПУ, НКВД та МВД і вказує (стор. 231), що, за деякими джерелами, в таборах примусової праці СССР було до 20 млн. в'язнів, але завважує, що це, „мабуть, перебільшена цифра, бо ніколи не було видрукованих певних даних". Тут же він посилається на цікаву книжку, на яку не звернули увагу українські читачі — „11 років у совстських концентраційних таборах" Елінора Ліппера; згадує також останню книжку Джана Нобле про Воркуту та страйк в'язнів вліті 1953 року.

В розділі „Опікуни" проф. Шуман пише: „Багато людей приймають літеру совстської конституції як закон в західньому розумінні, але це — наївний до неї підхід, бо в дійсності є вона „серією засобів, якими олігархи контролюють публічну опінію, створюють ілюзію широкої участи в прийманні рішень та адмініструванні підприємствами

(Закінчення на стор. 3-ій)

С. Галамай

ЗАКОРДОННА ДОПОМОГА

Пересічний громадянин Америки не може вийти з дива, чому його гроші, які він дає державі у формі податків, мають іти на допомогу чужим країнам. Він не може зрозуміти, пощо в Конґресі гаряче дискутують, одні — за так звану закордонну допомогу, тобто, щоб далі висилати мільйони долярів до Европи, до країн Азії та Африки чи навіть Південної Америки; а другі — за те, щоб цю допомогу або обтяти або зовсім перестати висилати. Адже ясно, що приятелів за доляри не можна купити.

Під тиском громадської опінії в Конґресі прийнявся назагал погляд, що допомогу для закордону треба зменшити. Але коли прийшло до діла, до того, щоб почати зменшувати, то виявилось, що це дуже трудна річ. Існує чимало серйозних перепон. І кожна думаюча людина повинна їх зрозуміти та про них весь час пам'ятати.

Наприклад, не вільно ані на момент забувати, що замало обставити всі кордони Америки разом з Канадою густими сітками радарових алярмових апаратів. Треба ще, і то доконче, радарових заслон у країнах Азії та Европи. Як же створити зовнішню систему оборони без грошей? Адже союзники Америки, що мають творити оборонну смугу, повинні бути озброєні від стіп до голови. Це знов таки вимагає таких господарських зусиль, які просто понад спроможності їхніх власних державних організмів. Сказане стосується в першу чергу Греції, Туреччини, Еспанії та Формози.

Також треба мати на увазі, що т. зв. зовнішня смуга оборони вимагає збудування і втримування власних американських споруд або баз, де також стоїть американське військо.

З господарського боку найдогідніше будувати такі бази з матеріялів, закуплених на місці, тобто в даній країні, на території якої такі бази існують, щоб у такий спосіб не витрачати коштів на транспортування матеріялів з Америки. Так само з економічних, а деколи навіть з політичних причин, доцільніше затруднити, дати заробіток місцевим робітникам. Для того, щоб економіка даної країни могла виконати ті й подібні американські замовлення, вона мусить бути достатньо розвинена саме в оборонному напрямі. А для цього часто вона не має власного капіталу, отже мусить дістати допомогу в долярах від Америки. Через те, що такі бази не будується так собі, на півроку, треба припускати, що т. зв. закордонна допомога на ці цілі буде продовжуватися, і обкраювати її не можна, щоб не рискувати безпекою Америки.

Є ще ділянка технічної допомоги. ЗДА мають договори із 42 країнами в справі технічної допомоги. Очевидно, призначається її тільки на домагання країни — господаря, і то на основі рівномірної участи в коштах. Ціль такої технічної допомоги: збільшити продуктивну ефективність даної економіки, піднести національний прибуток, а тим самим життьову стопу, і рівночасно допомогти в видобуванні натуральних ресурсів. Це — своєрідна муравлина праця, і багацько дечого в цьому напрямі вже досягнено без зайвого розголосу.

Звичайно, йде тут про недорозвинені економічно країни Азії та Африки. Мотив або поштовх до такої акції технічної допомоги виходить не так з міркувань військової оборонної стратегії, як із гуманітарного бажання допомогти потребуючим. Очевидно, ніхто не стане зрікатися політичних користей, які в майбутньому повинні прийти мов самі собою. Самозрозуміло, що така дружня допомога приводить не тільки до взаємного зближення цих народів, але й зближує їх з Америкою і створює сприятливе підсоння для закордонних інвестицій американських бизнесменів, що дає їм добрі відсотки, а загалові населення збільшення прибутку й піднесення життьового рівня.

Є ще інші причини, чому важко обкраювати закордонну допомогу. Найважливіша така: нагла затримка декількох більйонів тої допомоги може захитати т. зв. міжнародним балянсом торгівлі та платностей, а це дорогою ланцюгової реакції може для деяких країн принести не тільки захитання їхнього бюджету, але й створити загрозу господарської кризи чи депресії, що також не є в інтересі Америки.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МАРІЮНА-КОНОПЛЯ І ДОЛЯРИ

В американській пресі закоренився один не зовсім вдалий звичай: все і вся оцінювати в долярах.

Наприклад, буря наробила шкоди й відразу ж на стільки то й стільки мільйонів долярів. Хоч це може й зрозуміло, але хто, де й коли встиг так скоро підрахувати? На сході ЗДА недавно посуха, — й уже знову: на стільки й стільки мільйонів долярів шкоди. Як це можна підрахувати, коли ще веґетаційний період не закінчився й господарський рік ще не скінчився? А може шкоди не на десять мільйонів, а на двадцять, хто його знає?!

Відкрили Труманову бібліотеку-архів, в якому зібрано документів на 21 мільйон долярів! Хто, де й коли та як міг підрахувати грошову вартість тих документів! На якій це біржі їх оцінювали та взагалі чи можна грошима оцінити вартість того чи іншого папірця в бібліотеці-архіві?!

В театрі відбувається величава вистава, а на другий день в часописах повно описів, на скільки мільйонів долярів публіка мала на собі біжутерії та футер! Як це можна підрахувати? А може на сто тисяч долярів рецензент перерахував?!

Таких прикладів можна наводити без кінця, бо такий уже звичай в американській пресі все рахувати грошима!

Наша „Свобода" також американська й також користується цим способом писання й також з такого писання має сумнівні висновки, а саме:

В „Свободі" ч. 148, з дня 3 серпня 1957 р., серед хроніки „В Америці" уміщена остання замітка, яка звучить так: „У Бронксі, Ню Йорк, викрито наркотичну рослину маріюну, яка росла в дикому стані в саду. Оцінено її на 100.000 долярів. Гадають, що насіння цієї рослини заніс вітер".

Перед уміщенням цієї замітки Редакція „Свободи" зовсім не подумала й не проредаґувала її, бо коли б подумати над тією заміткою, то можна би було додуматися, що мабуть нема у світі ані одної рослини, яка коштувала б аж сто тисяч долярів. А крім того, якби перекласти на людську мову екзотичну назву тієї рослини маріюну, то з того вийшла б звичайна наша конопля, яка часто зустрічається на смітниках по цілому світі, в Україні також.

Тому, що американська молодь, спеціяльно молодь Ню Йорку, вживає цю рослину замість купованих наркотиків, то влада й винищує цю рослину на смітниках довкола міста й уживає для цієї рослини малозрозумілої мехіканської назви, замість звичайної конопля, по-англійському „гемп".

Департамент скарбу в Вашингтоні видав спеціяльну брошуру для поліції та агентів для поборювання наркотиків, в якій розписано маріюну та приписано винищувати її.

Коноплю, як наркотичну рослину, вживали ще скити, як про це пише Геродот. Вживали її та ще й тепер вживають азійські народи, бо „гашиш" з коноплі дешевший ніж опіюм із маку. Тому й молодь Ню Йорку вживає коноплі-маріюну, бо вона дешевша від інших наркотиків.

Тому ніяк конопля-маріюна не може коштувати аж сто тисяч долярів, бо на таку велику суму не міг би постачити коноплі ані один коноплянии совхоз десь там на Білорусі, чи де там її ще плекають у більших кількостях.

Г. Гордієнко

Дмитро Галичин

ДВА РОКИ ПРАЦІ УККА

ЗВІТ НА РІЧНИХ ЗБОРАХ КРАЙОВОЇ РАДИ УККА 1-2 ЧЕРВНЯ 1957 р.

(3)

ЗУСТРІЧ У ВАШИНҐТОНІ

Зустріч Президента З'єдинених Держав Америки з прем'єр-міністром Великобританії закінчилася проголошенням ними спільного комунікату. В ньому була замаркована тільки справа поневолення сателітних країн.

На таке поставлення справи зареаґував Український Конґресовий Комітет Америки окремим меморіялом до Президента ЗДА й прем'єр-міністра Великобританії. На нашу пропозицію й запрошення — цей меморіял підписали також представництва інших народів, поневолених в межах Совстського Союзу. Меморіял розіслано сенаторам, конґресменам і губернаторам.

Ми звернулися також до наших політичних представництв у Канаді й Великобританії з пропозицією провести таку ж акцію на їхньому терені.

СВЯТО ДЕРЖАВНОСТИ Й НЕЗАЛЕЖНОСТИ В СТОЛИЦІ

Вже тричі Роковини Відновлення Незалежности України відзначили обидві Палати Конґресу у Вашинґтоні окремими молитвами високих достойників Українських Церков на інтенцію українського народу та його майбутнього.

В січні минулого року ми влаштували у Вашинґтоні вперше з цього приводу велике офіційне прийняття, запрошуючи до участи в ньому визначних діячів американського політичного світу, представників інших народів та наших церковних і громадських діячів. Видали спеціяльні інформації для преси. В Сенаті й Палаті Репрезентантів виголошено або зголошено до протоколів промови й заяви з нагоди роковин 22-го Січня.

Губернатори стейтів і мейори міст проклямували „Українські Дні", на ратушах і офіційних будівлях вивішувано українські прапори.

Ця наша акція та старання наших активних громадян у терені привели до того, що в Сенаті й Палаті Репрезентантів зголошено на початку цього року проєкт резолюції, щоб день 22-го Січня окремим законом був проголошений як „Український День" на всьому терені З'єдинених Держав Америки.

КОРДОНИ УКРАЇНИ

Відома акція польських еміґраційних представництв та польського екзильного уряду в справі т. зв. „Польскіх Зєм Всходніх", на ділі в справі Українських Західніх Земель, та претенсії поляків на ці споконвічно українські землі змусили нас зареаґувати на ці безвідповідальні дії шовіністичних сусідів.

Український Конґресовий Комітет Америки проголосив у цій справі окрему декларацію і вислав її у відповідні місця.

Треба підкреслити, що Представництво Українців в Арґентині приєдналося до цієї декларації американських українців і окремою заявою ствердило, що вважає її також висловом свого ставлення до цієї проблеми.

В справі кордонів України та висвітлення цього питання проведено ще окрему акцію.

В ОБОРОНІ ЛЕМКІВЩИНИ Й УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ

вислав Український Конґресовий Комітет Америки спеціяльний меморіял державному секретареві Дж. Ф. Доллесові, використовуючи для цього переговори З'єдинених Держав Америки з теперішньою Польщею про допомогу їй.

Наші домагання спрецизовані в чотирьох головних точках. Вони стосуються долі українців, що перебувають примусово, як виселенці, на польських теренах і, як засуджені „за співпрацю з УПА", в тюрмах.

У справі тієї частини Лемківщини, що волею Москви опинилися в межах теперішньої Польщі, Український Конґресовий Комітет Америки заплянував окрему акцію

В ОБОРОНІ ВІРИ Й ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ

Тисячоліття християнства в Україні відзначила наша спільнота в ЗДА величаво — з поважною користю для справи нашої Церкви й нашого народу.

Ми включилися всією нашою організаційною мережею в проведення цього відзначування. Одночасно ми використали ці великі роковини для проведення окремої політичної акції в обороні Віри й Церкви на Україні проти переслідування і винищування їх безбожницькою комуністичною Москвою.

Нашою ініціятивою й нашими стараннями зголошено в Сенаті й Палаті Репрезентантів проєкти резолюцій, щоб цю справу уряд З'єдинених Держав Америки визнав своєю справою і через своє представництво в Об'єднаних Націях передав її для розгляду, засуду та відповідної постанови цій міжнародній установі. Ми дали нашим Відділам окремі інструкції і виготовили та розіслали зразки листів, які рекомендували висилати організовано й індивідуально сенаторам і конґресменам для підтримання цих резолюцій.

У цій справі, зокрема в справі в'язнення наших єпископів, був висланий у відповідні місця меморіял.

В рямках цієї акції і з такою ж метою ми використали два моменти: відвідини певної групи церковних представників ЗДА в СССР та приїзд представників офіційної московської Церкви до ЗДА. Ми заініціювали та підтримали відповідну роз'яснювальну й протестаційну акцію.

ЗРАЗОК ПОВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У великій акції переселення, яку перевела наша допомогова установа — Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, головний натиск покладено на реабілітацію родин і одиниці, на допомогу в тому благородному напрямі, щоб людина віднискала почуття людської гідности, стала самовистачальним і повновартісним членом суспільства. В цій акції ЗУАДКомітет переселив до ЗДА понад 45 тисяч українців і всі вони дістали змогу в цій заможній країні включитись у нормальне життя. Сьогодні вже живі свідки успіху цієї акції гідно і заможно живуть у новій країні поселення, навіть забувши про табори і поневіряння.

Та були випадки важчі до переведення. У цих десятках тисяч нових поселенців були деякі інваліди, і для них потрібно було спеціяльної опіки. Між іншими ЗУАДК переселив з Німеччини двох молодих сліпих українців. В 1952 році заходами і за порукою ЗУАДКомітету прибули два молоді українці: Константин Лашкевич, народжений в 1925 році, сліпий від народження, і Микола Мартиненко, який втратив зір у воєнний час. ЗУАДК зразу виєднав для обидвох інвалідів приміщення в Пенсилвенійському домі для сліпих. Обидва аплікянти приїхали з псами-вовчурами, спеціяльно вивченими для провадження сліпих, викликаючи сенсацію в місті та й потрапляючи зразу з приїздом на сторінки преси. В короткому часі наука в Домі для сліпих дала їм повну самостійність. Їм не лише непотрібно постійно пса, але й здобули вони кваліфікації, які дали їм змогу спокійно і добре заробляти на життя. Мартиненко покінчив фахові курси і сьогодні працює ремісником у великій фірмі, здобувши признання, пошану і добру заплату. Він вже має дружину і дітей і веде самостійне родинне життя.

Константин Лашкевич виявив теж великі здібності. Він вже давніше вивчив гру на фортепіяні, а тепер у Домі для сліпих пройшов курс стенографії і машинописання, разом із підвищеним курсом англійської мови. Сьогодні він професійний стенограф-машиніст, зайнятий у великій правній фірмі і з гарним заробітком.

Недавно знову з однієї нагоди появились фотознімки Константина Лашкевича в англійській пресі у Филаделфії, показано його на телевізії під час передачі вістей. В середу, 30 липня ц. р. одержав він американське громадянство. Тепер він став не лише повноцінним, але й повноправним громадянином З'єд. Держав Америки, знайшовши в цій країні повну реабілітацію і нове життя.

Т.

НОВІ МОЖЛИВОСТІ ІМІҐРАЦІЇ

В Конґресі ЗДА внесено ряд проєктів змін еміґраційних законів для уможливлення іміґрації до ЗДА, поза нормальною квотою, для більшої кількости втікачів із-поза залізної завіси. Справа ця незвичайної ваги, бо зміна іміґраційних законів допомогла б переселити ще всіх тих наших людей зі скитальщини, що досі з різних причин не могли іміґрувати до ЗДА. Теж із зміни тих законів могли б скористати наші люди з Польщі, що мають свої родини в ЗДА.

Спеціяльно законопроєкти для змін сенатора Кеннеді (С. 2410) і конґресмена Волтера (Г. Р. 8123), внесені при кінці теперішньої сесії Конґресу, змагають до усунення іміґраційних недотягнень і тому заслуговують на нашу повну піддержку.

В той час, як Конґрес радить над тими важливими проєктами змін іміґраційних законів, йде про те, щоб якнайбільше наших організацій і навіть приватних осіб зверталися з проханням до своїх сенаторів і конґресменів про прихильне ухвалення цих змін ще на цій сесії. ЗУАДКомітет просить всі Відділи ЗУАДКомітету, УККА, братських організацій УНСоюзу, УРСоюзу, „Провидіння", Української Народної Помочі та інших наших організацій і установ в найближчих днях висилати до своїх конґресменів і сенаторів прохання про піддержання проєктів змін іміґраційних законів сен. Кеннеді (С. 2410) і конґресмена Волтера (Г. Р. 8123).

Про висилку таких звернень проситься повідомляти ЗУАДК на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee
P.O. Box 1661, Philadelphia, Pa.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Головна Канцелярія УНСоюзу
повідомляє, що
організатор УНСоюзу п. Дмитро Білецький
відвідає впродовж місяців СЕРПНЯ і ВЕРЕСНЯ ц. р. наступні Відділи і місцевості з метою присднування членів до УНСоюзу:

119 Відділ у Кембел, Огайо
218 Відділ у Кембел, Огайо
230 Відділ у Янгставн, Огайо
274 Відділ у Янгставн, Огайо
348 Відділ у Янгставн, Огайо
132 Відділ у Мек Кіспорт, Пенсилвенія
296 Відділ у Ню Кенсінгтон, Пенсилвенія
232 Відділ у Донора, Пенсилвенія
338 Відділ у Монессен, Пенсилвенія
145 Відділ у Алтуна, Пенсилвенія

Організаційна поїздка п. Білецького відбудеться у поданій вище черзі.

Сподіваємося, що уряди всіх названих Відділів та цілий наш союзовий загал радо запевнять нашому організаторові всю можливу поміч, а ті наші громадяни, які досі не включилися в союзову громаду, з охотою скористають з цієї нагоди, щоб стати членами УНСоюзу.

УКРАЇНСЬКІ ЗАЛИШЕНЦІ В АВСТРІЇ

В „Бюлетені" Українського Центрального допомогового Об'єднання в Австрії (УЦДОА), ч. 1, 1957, що наспів в половині липня ц. р., знаходимо деякі статистичні дані, які цікаве світло кидають на цифровий стан теперішньої української громади в Австрії. Подаємо за чергою, як була вона у названому „Бюлетені":

Інсбрук. Охоплених статистикою є тут 50 осіб, з чого 13 дітей. Живуть в самому місті та дальших і ближчих околицях. Мешкають приватно, але дехто в бараках. Громада начисляє 8 студентів університету в Інсбруці. В горах, в околицях Ляндеку, живе кілька українців (10). Вони асимілюються; їх діти — це півтирольці. В Ляндеку табору вже давно немає. Остались сумні українські могили ляндецького цвинтаря.

В Раттенберґу живе одна українська родина (4 особи). Громадсько-суспільне життя Інсбруччини притихло.

Куфштайн. Люди живуть зараз за містом в таборах. Табори незгірші, але роблять понуре враження. Там працює Українське Представництво. Пишуть нам часто листи про допомогу для влаштування культурно-національних свят. Працює там дитяча школа, яку веде пані Радловська. Люди бідно одягнені; на них видно знищення і знеохочення. Жалко дітей, які вміють співати українських пісень, деклямували вірші, уміють по-українськи молитися але деякі з них ідуть без снідання до школи. На обличчях куфштайнців відбивається апатія. Є там українсько-католицька і православна церкви.

Під час свят було свячене. Пасху посвятив о. Дашковський. Після сніданку-свяченого діти співали релігійні і народні пісні та танцювали аркана. Обдаровані ласощами і дарами, грішми від заокеанських дітей, розвеселені залишили домівку.

Зальцбурґ. Статистично 250 осіб, враховуючи 62 дітей. Українці Зальцбурґу мешкають в місті, в найближчих і дальших околицях приватно. Менша частина в таборах Парш, Гельбрун, Зіпенгайм, Розіттенкасерне. Вісім бараків в Паршу валяться, так, що для „паршав'ян" мають почати ще цього року будувати нові оселі. Щасливіші від інших. Табір Гельбрун буде мабуть ще декілька років існувати.

В Гельбрунському домі старців живе теж 10 українців. Дім перебудовують і люди ці тинятимуть до осени по бараках. У Гельбруні мешкають охоплені австрійською суспільною допомогою т. зв. „фюрзорґе". Одержують 300 шил. в місяць поодинокі. Родини більше. Зальцбурґ — це найдорожче місто в Австрії. В громаді чимало хворих. Дахи бараків постійно в ремонті. Люди хворіють на ревматизм.

Кляґенфурт. (Каринтія). Громада нараховує 158 осіб, в тому числі 33 дітей. Люди живуть розкинено в місті і околиці, мешкають приватно, а дехто в барачках. Багато нам пишуть про допомогу, але щойно під цю пору збільшуються маленькі фонди УЦДОА. Є вони тільки краплею на гаряче залізо.

Санкт Мартін (Каринтія). 92 особи, з того 14 дітей. Люди живуть в таборі. Бараки серед піль, 4 стації від міста. Бараки не санітарні і не гігієнічні. Є там багато інвалідів. Все в них нарікання, що між ними багато хворих і непрацездатних. Є українська дитяча школа, яку веде п. Буряи. Громадське життя невтішне.

Бараки побудовані ще в часі війни італійцями тимчасово, але люди мешкають в них вже понад 12 літ. Дуже похмурий вигляд.

Шпітталь над Дравою (Каринтія). 85 душ, в тім 6 дітей. Там табір бараків. Всі в них живуть, за вийнятком голови громади і декількох, які живуть приватно. В громаді, на жаль, сварня! Брак взаємного довір'я, а все ж громадська праця йде чи не найкраще. Недовір'я обосноване матеріяльними недостатками. Є там цвинтар українських жертв війни, частинно відновлений. Там рівнож багато інвалідів і хворих.

Фельдкірхен (Каринтія). 104 душі, з чого 44 дітей. Люди живуть порозкидано і розтягнено в просторі на 160 кілометрів. Там живуть люди молодого віку. Старших менше. Працюють у баверів. Скликати і охопити їх дуже тяжко. Таборів там немає.

Тамсвеґ (Зальцбурґ). 39 осіб, в тому 12 дітей. Живуть в містечку. Працюють у баверів та місцевих підприємствах. Деякі одружені з австрійками. Сюди втікали українці з Югославії і звідти приходили до Зальцбурґу. Старших там немає. Один з тамошніх хоче відвідати родину в Галичині.

Лієнц (Сх. Тироль) 18 осіб в тому 6 дітей. Люди живуть розкинено. Загального табору немає. Мало хто мешкає в приватних барачках.

Грац (Стирія). 70, з того дітей 22. Люди живуть приватно, в більшості в околиці. Грац є осідком українського католицького душпастиря о. Д. Ковалюка. Живуть там наші студенти, але деякі з них, на жаль — марнуються. Живе там теж кілька важко хворих на ТБЦ.

Кніттенфельд (Стирія). 52 душ, з того 34 дітей. Люди далеко розкинені. Працюють по баверах і на підприємствах. Мешкають у приватних барачках і у баверів. Дуже важко їх зібрати. Чомусь ці люди навіть не пишуть про свою нужду, а бідують. Рівнож, як і деінде, асимілюються. Діти вивчають майже виключно німецьку мову.

Капфенберґ (Стирія). 23 душ, з того 13 дітей. Маленька громада. Живуть в старих бараках за містом.

Астен (Горішня Австрія). 72 особи в тому 17 дітей. Залишенців перенесено частинно в інші табори. Решта живуть в бараках. Бараки, хоч примітивні, але просторі. Нещастям того табору були т. зв. „федералісти". Але вже скінчилися. Образ нужди. Просять допомоги, одягів.

Ебензее і околиця (Горішня Австрія). 46 осіб з того 26 дітей. Громада мешкає розкинено по менших і більших селах та присілках. Працюють по баверах і підприємствах. Більше молодих. Голова громади мешкає далеко від громади і тільки час до часу громаду відвідує.

Арндорф (Горішня Австрія). 21 особа — 6 дітей. Люди живуть розкинені по баверах, один від другого у віддалі 14-20 кілометрів. Дуже просять за одяг, бо при праці у баверів не мають що змінити. Живуть також по баверських шопах, які не можна опалювати.

Ленцінґ (Горішня Австрія) 40 осіб, з того 13 дітей. Всі мешкають приватно, розкинені по різних місцевостях. Просять помочі. Головно одягів.

Тальгам (Горішня Австрія). Українці живуть в лічниці для хворих на легені. Тепер є там 8 осіб, між ними наш письменник проф. Шкварко.

Рід (Гор. Австрія). 30 осіб, самі старші. Живуть в домі, який є лічницею і старечим домом разом. Ледве чи будь-хто з-поміж них може перенестись.

Веґшайд. (Гор. Австрія). 67 старших, в тому 28 дітей. Живуть в бараках. Останніми часами зв'язок з ними утруднився з причини хвороби голови.

Вельс (Гор. Австрія). 55 осіб живуть в старих бараках.

Лінц (Гор. Австрія). Там живе кілька українців приватно. Є це осідок пароха о. д-ра О. Стасюка.

Відень. Приблизно 400 осіб. Тому, що суспільно-громадське та релігійне життя щойно недавно зорганізувалось, УЦДОА не має ще повної статистики. Напевно живе у Відні понад дві тисячі українців, однак львина часть вже засимільована, стисліше — включена в господарське життя Австрії. Всю релігійну і культурно-національну працю веде Братство св. Варвари, яке очолює мр Костюк. Люди у Відні живуть краще як деінде, але є між ними і дуже бідні, яким потрібна допомога. В останніх часах Віденська громада розвинула широку релігійно-національну працю. Відень є осідком українського католицького Генерального Вікаріяту на Австрію.

Лямбах (Долішня Австрія). Там живе декілька українців приватно. Живуть дуже бідно і просять за допомогу харчами і одягом.

Мондзее (Дол. Австрія). Туди переселено недавно 4 родини українців. Живуть в бараках.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Канаді

З діяльности Літературно-Мистецького клюбу в Торонті

Літературно - Мистецький Клюб у Торонті існує від 1951 року і має за собою не малу роботу, з якої слід відмітити ювілей 25-літньої творчости письменника Уласа Самчука, зустріч мистців Америки й Канади, виставки образотворчого мистецтва, зокрема молодих мистців; минулорічна багата й цінна виставка графіки (спільно з ОПДЛ і редакцією „Веселки"), ініціятива для відзначення ювілею 25-ліття творчости поетеси Оксани Лятуринської, врешті такі недавні імпрези, як ювілейний концерт оперового співака Михайла Голинського, запросини з Европи співака-соліста мюнхенської опери Ореста Руснака і його концерти в Торонті та інших містах Канади і ЗДА, дуже вдала і на високому рівні академія у 100-ліття Івана Франка з доповіддю д-ра М. Шлемкевича, далі ж гостина наших письменників-гумористів Ікера і Понеділка, гостина і доповідь та авторський вечір літературознавця А. Юриняка, авторський вечір письменника Федора Одрача із словом проф. С. Килимника та дуже добрим читанням творів автора панею Зіною Семенюк і артистом Юрієм Почеπюком; вечір у століття появи першого нашого історичного роману „Чорної Ради" П. Куліша з глибокоцінною доповіддю поета Євгена Маланюка та доброю програмою з виступом молодих вокальних сил — сопрано Марійки Врездень, баритона Богдана Голинського, читанням уривків з „Ромео і Джулієти" Шекспіра в перекладі П. Куліша панею А. Стебельською і уривку з „Чорної Ради" артистом Ю. Почепюком та рецитацією поезій Куліша п. В. Шимком.

В останньому часі відбулися в ЛМКлюбі дві особливо цікаві доповіді: теолог і юрист, доцент УВУ д-р Юрій Герич виголосив доповідь на тему „Наші міжконфесійні відносини". Гостра актуальність цієї проблеми, але у безпристрасному об'єктивному розгляді диктує невідмовну потребу присвячувати їй особливе місце не тільки в прилюдних виступах і дискусіях, але й у формі друкованого слова з метою змагати до спільности шляхів, до синтези. Цінна доповідь д-ра Ю. Герича заслуговує власне з цього погляду на друк чи в пресі чи й на окреме видання. Друга цікава доповідь у ЛМКлюбі на тему вражень з Африки о. проф. Юрія Шумовського, який з доручення французького уряду провадив в Африці шість років археологічні розкопини і створив в місцевості Бамако в французькому Судані окремий багатий музей, який втішається незвичайною фреквенцією місцевого населення, ставши його своєрідною „національною" гордістю. Ряд експонатів, як муринські маски, бунчуки, килими, і т. д. і ряд прецікавих фот полонили увагу численних присутніх, а сама доповідь була наче подорожжю разом з нашим археологом, автором відомої вже книги „Під гарячим сонцем Африки" у цю екзотичну країну „чорного континенту."

Імпрези ЛМКлюбу втішаються поважною кількістю учасників і мають своїх постійних гостей з-поміж місцевої інтеліґенції. Все ж ця кількість гостей ЛМКлюбу далеко неспівмірна до численного скупчення української інтеліґенції в Торонті. Варто знати, що наприклад, самих інженерів у Торонті нараховується кругло 250, дентистів — 25 далі багато лікарів, юристів, педагогів, священиків, врешті ряд працівників пера, мистців, дуже багато сил мистецького вокального, музичного і театрального світу, врешті інших професій. Ясно, що незалежно від політичного й віроісповідного зрізничкування нашого громадянства, існує площина, яка об'єднує всіх українців, а саме українська культура, а з нею українське мистецтво з усіма його ділянками, як найвищий вияв нашого духа і як наша найвища цінність. І власне ЛМКлюб — це єдина установа, в якій є змога згуртуватися українській інтеліґенції в ім'я добра й розвитку нашого культурно-духового життя. ЛМКлюб основано власне з такою думкою, що його членом може бути не тільки творець і діяч нашого мистецтва, але й його прихильник, себто ЛМКлюб є по своїй суті товариством-установою інтеліґенції, об'єднаної духово-культурними інтересами незалежно від професії і політичних, віроісповідних та інших моментів.

Українське організоване життя в Торонті датується від 1910 року і в обличчі його близького 50-ліття українська громада в тому місті може похвалитися рядом поважних досягнень — храмами Божими, будинками ряду установ, рядом давніх і теперішніх пресових і книжкових видавництв, а в останньому часі, за прикладом Пласту, кількома літніми оселями в околиці, українською катедрою на місцевому університеті і т. д. і т. д. Це безперечні й поважні досягнення, все ж вони не можуть вважатися остаточним завершенням, а тільки етапами до щораз кращих і цінніших здобутків. Є факт, що Торонто стало головним містом Канади, а для українців, поруч Вінніпеґу, найбільшим скупченням, але все ще не маємо таких наших установ, що становили б найвищий вияв нашого культурного розвитку й досягнень не тільки в цьому місті, а взагалі на канадійському континенті, саме бракує українського музею й архіву, бракує центральної української бібліотеки, бракує української мистецької ґалерії, коротко кажучи, бракує осередку української культури й мистецтва — хоч би такого, як існує вже в Вінніпеґу (Осередок Української Культури й Освіти) та в ряді міст ЗДА (Музей-архів УВАН в Ню Йорку, музей і бібліотека в Клівленді, Український Музей і Бібліотека в Онтеріо, Каліфорнія і т.д.), бракує теж репрезентативного українського будинку, де мав би приміщення такий конечний тут Інститут Українознавства зі студіями різних ділянок українознавства і мистецтва. Український Музичний Інститут, драматично-театральна студія і т. д., врешті приміщення для ЛМКлюбу і різних професійних та подібних товариств (інженери педагоги, бизнесмени і т. д.), які сьогодні впрошуються до хвилево вільних кімнат інших установ.

У такій ситуації перед українською громадою Торонта стоїть чергове завдання: створення Осередку Української Культури й Мистецтва можливо з власним будинком.

Про вагу й потребу такого Осередку зайво й говорити. ЛМКлюб скликував оце недавно окрему нараду представників місцевих товариств та установ, на якій ред. Б. Гошовський подав свої проєкти й пляни організації Осередку, а присутні після дискусії поручили Управі ЛМКлюбу продовжувати започатковану акцію аж до створення відповідного комітету для справ Осередку Культури і Мистецтва.

П'ятдесятиліття українського організованого життя в Торонті повинні зустрічати ми чи не найповажнішим досягненням — Осередком Культури й Мистецтва!

Прес. реф. ЛМКлюбу

КРЕМЛЬ В ОЦІНЦІ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРОФЕСОРА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

соціялізованої економіки, щоб мати підтримку від масових організацій для її фактичних правителів . . . теперішня структура СССР є ще більш централізованою, аніж за часів Сталіна".

У списку джерел автор наводить праці І. Решетара чотири рази, але ще одне посилання в покажчику не подано (стор. 452), праці проф. Маннінґа — один раз (дві його книги „Україна під Совєтами" та „Забуті республіки"), Армстронга — „Український націоналізм", І. Каменського — „Гітлерівська окупація України". З праць проф. Решетара згадується „Українська революція", але з тексту книги Шумана не видно, щоб він цю працю Решетара простудіював як слід. Те саме можна сказати про працю проф. Меннінґа. У книзі Маґідова, про яку нам доводилося недавно писати, проф. Шуман не знайшов прекрасної ілюстрації для свого розділу „Опікуни", де він говорить про внутрішню еміґрацію совєтської людини, себто заховання від влади всього в собі самім. Хоч натяк на це Шуман робить у вислові про знану ілюстрацію до „Республіки" Платона: „в'язні приймають тіні за реальність і луну за дійсність райських садів".

Книга проф. Шумана, мабуть, матиме значний вплив на тих, хто ще не позбувся міражів про СССР, та й сам автор, мабуть, піде далі в своєму звільненні від того, що захоплювало його на протязі років, коли то заподіяв він правді так багато зла.

Нові професіоналісти

Повідомлення ,Свободи' про успіхи новоприбулих іміґрантів у високих школах Америки варто доповнити двома іменами. — Марка Лонкевича і його сестри Наталії Гуран.

Марко Лонкевич приїхав до Рочестер, Н. Й. з Австрії щойно три роки тому. Зачав працювати на будові, як столяр. Не надумуючися довго, вивчив англійську мову і рівночасно вписався на Архітектурний відділ в Рочестерському Технічному Інституті, який закінчив цього літа з дуже добрим успіхом. Зараз по закінченні студій дістав працю архітекта у місцевій архітектурній фірмі.

Наталя Гуран, бувша учителька з Европи і знана як організаторка і управителька народної школи для дітей і фахової школи для дорослих в Майнцкастельському таборі в Німеччині, одержала по закінченні студій в Рочестерському університеті ступінь „бечелор оф саєнс" і була прийнята на працю вчительки в одній з місцевих шкіл.

Як Марко, так і Наталя в часі студій не покидали своїх дотеперішніх зайнять.

Про успіхи Наталі Гуран місцева англомовна преса написала багато з великою симпатією.

Марко Лонкевич з дружиною і донькою, і Наталя Гуран з мужем і трьома дітьми є членами Українського Народного Союзу.

Ю. Л.

ВКЛАДКИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ НИЖЧІ, ЯК В ДРУГИХ ЗАБЕЗПЕЧЕНЕВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ, ПРИ ЧОМУ ВИ КОРИСТАЄТЕ З ПРАВА ОДЕРЖУВАТИ ЩОДЕННИК „СВОБОДУ" ПО ЦІНІ МЕНШЕ ЯК 2 ЦЕНТИ ДЕННО. ДВАДЦЯТЬ ТИСЯЧ УКРАЇНЦІВ ЧИТАЮТЬ „СВОБОДУ". ЧОМУ І ВАМ НЕ СКОРИСТАТИ ІЗ ЦИХ ДОГІДНИХ УМОВИН?

Мистецькі репродукції за низьку ціну

За статтею Жан Остіґіо в „Овал"

Був час, коли для пересічного громадянина було трудно вдержувати контакт з мистецькими творами великих малярів, а водночас і мистецьким ґалеріям трудно було встановляти контакт з пересічним канадійцем. В останніх літах ґалерії та музеї на терені Канади розпочали популяризувати свої мистецькі збірки серед загалу канадійців у той спосіб, що розповсюджують добрі репродукції різних мистецьких творів.

Канадійська Національна Ґалерія в Оттаві започаткувала цю акцію під час другої світової війни. Тоді розповсюджено яких 50,000 репродукцій канадійських картин, і в межах Канади і за кордоном. Зацікавлення, викликане цими великими репродукціями, спонукали керівників Національної Ґалерії вибрати кількадесят картин для репродукування їх у меншому форматі — та іншим технічним способом — для продажі відвідувачам ґалерії. В останніх п'яти роках майже пів мільйона малих репродукцій того роду розпродано на терені Канади. Три тисячі примірників альбому канадійських мистецьких картин продано в останніх двох роках; тепер перший наклад є вичерпаний і друкується другий.

Ґалерії в більших містах Канади або купують репродукції або користуються кольоровими клішами для складення собі власного запасу таких репродукцій. Деякі з них, а саме торонтська, гамілтонська і ванкуверська, виготовили свої власні репродукційні кліші і продають репродукції своїм відвідувачам.

Думка про зладження репродукцій і продаж їх на широку скалю зродилися з рішення протидіяти байдужності громадянства до існування і діяння мистецьких ґалерій. Головною ціллю того задуму було притягнути більше число відвідувачів до втримуваних суспільством інституцій, які зберігають мистецькі збірки.

Це можна було осягнути, даючи загалові передсмак приємностей і вдоволення, що його забезпечує знайомство з творами мистецтва. За посередника в тій справі обрано фотоґравюру, яка вможливлює кожному набути репродукцію в таких живих кольорах, що не цілих 50 літ тому викликали б велике здивування.

Не враховуючи пересувних виставок мистецьких картин, високоякісні репродукції напевно є найкращим засобом популяризувати численні мистецькі картини, що знаходяться в постійній ґалерії в Оттаві. Коло 60 малих репродукцій — величиною 4 на 6 інчів — вможливлюють кожному канадійцеві ознайомитись з нашими національними мистецькими цінностями, що їх він може бачити вперше, і ознайомитися взагалі з мистецтвом. Великі репродукції — 19 на 24 інчі — є декоративним додатком, бо їх можна оправити в рямці і повісити на стіні так само, як і оригінальний малюнок.

Дехто дорікає, що удоступлення таких мистецьких творів для „юрби" є своєрідним святотатством. Але хіба ж мистецтво та музеї дійсно зазнають втрати від репродукування тих картин? Навпаки, число тих, які зацікавилися великим малярством настільки, що відвідали музеї і ґалерії, зросло незвичайно з часу, коли кольорові репродукції стали популярними.

Користування репродукціями є важливим зворотним пунктом у ставленні музеїв до їхньої публіки, приносячи велику користі цьому населенню. Репродукції заохочують бо не лише до оглядання оригінальних картин, вони теж часто стають заохотою до студій мистецтва. Знаючи, що репродукції мають такий вплив на їх власників, Національна Ґалерія намагається розповсюднити й удоступнити їх ще більше: вона розсилає безплатні каталоги кожному, хто собі їх бажає.

Завдання оттавської ґалерії є винятковим серед усіх національних мистецьких ґалерій світу. Згідно з законом про Національну Ґалерію, однією з її головних функцій є „сприяти зацікавленню канадійського загалу в творчому і прикладовому мистецтві". Інакше сказавши, йде про щось більше, як лише саме зберігання мистецьких творів, чим саме і займається багато великих музеїв світу старого і нового. Канадійська Національна Ґалерія є національною освітньою інституцією в ділянці мистецтва; в країні, що простягається на 3,000 миль, так поставлене завдання зовсім натурально є дуже скомпліковане.

Крім розповсюджування кольорових репродукцій на велику скалю, Національна Ґалерія використовує модерні технічні засоби для інформування канадійського загалу: фільми, фільмові вирізки, брошурки і радіопередачі доповнюють програму пересувних виставок, що доставляють збірки мистецьких картин до великих і малих місцевостей. Керівники Національної Ґалерії переконані, подібно як і директори місцевих музеїв, що таке проникання мистецтва в канадійські доми скріпить зацікавлення цілого загалу мистецькими справами.

До речі, програму видавання репродукцій щойно започатковано. Покищо вона обмежувалася головно до канадійського малярства, ілюструючи його картинами наших малярів-пейзажистів 20-го сторіччя. Тим часом канадійські малярі малювали і людей, і квіти, і мертву природу, і взагалі життя в багатьох різних проявах. Крім того Національна Ґалерія посідає гарну збірку чужоземних картин: ось згадати б лише Чезана, Деґаса, Філіппіно Ліппіса: їх треба було б репродукувати й удоступнити загалові.

Кожного року сама тільки Національна Ґалерія продає коло 6,000 великих репродукцій, що їх можна вкласти в рямці і повісити в хаті. Напевно це збільшить зацікавлення пересічного громадянина до мистецтва, з яким він може зжитися; допоможе це теж нам дивитися на мистецькі картини свіжим поглядом, що матиме врешті додатній вплив на нас усіх.

(Канадійська Сцена)

Міні заявляє, що світ праці кооперуватиме з Конґресом для поборювання корупції і ракетірства

Шикаґо. — На пресовій конференції влаштованій в понеділок 12 серпня після відкриття засідання екзекутивної ради об'єднаних робітничих спілок Американської Федерації Праці та Конґресу Індустрійних Організацій, президент цих об'єднаних спілок Дж. Міні виступив із заявою, що провід АФЛ-КІО співпрацюватиме з конґресовими комісіями, які ведуть чи будуть вести розсліди і переслухання в справах корупції і ракетірства у робітничих організаціях. Водночас Міні підкреслив, що об'єднаний світ праці поборюватиме рішуче всі спроби будьяких чинників накинути на діяльність робітничих спілок такі чи інші рестрикції й обмеження. Склав свою заяву Міні у зв'язку з критичними голосами з боку деяких провідників робітничих спілок щодо прихильного ставлення проводу АФЛКІО до переслухань, проводжених спеціяльною комісією для розгляду невідповідної діяльности у світі праці й індустрійного керівництва. Відповідаючи в дальшому на поставлені проводові об'єднаних спілок закиди, Міні ствердив, що праця згаданої комісії була корисною для світу праці і не принесла йому ніякої нечести. Торкнувся Міні у своїх відповідях журналістам теж і справи ставлення до тих членів спілкових проводів, які під час переслухань чи зізнань в справах корупції і ракетірства, покликуються на п'яту поправку до Конституції. Він заявив, що щодо цього обов'язує далі постанова екзекутивної ради АФЛ-КІО, що у випадках такої відмови зізнань провід спілки має обов'язок перевести слідство в справі того провідника чи урядовця спілки, який відмовлявся від засідань, покликуючися на п'яту поправку до Конституції.

Московські письменники закидають „націоналізм" польським письменникам

Варшава. — У варшавській пресі появились ревеляції з-за куліс „дискусії", що її недавно перевели в Москві делегати польського письменницького світу з московськими письменниками. Ото ж головний речник московських, сліпо відданих комуністичному режимові письменників, секретар Спілки совєтських письменників Алексій Сурков, накинувся особливо на польського письменника Віктора Ворсильського, який, зрештою, студіював раніш у Москві і був кореспондентом часопису „Жиціе Варшави". Віктор Ворсильський — комуніст проте зважився був осудити поведінку Совєтів на Мадярщині, описавши на сторінках „Нової Культури" те, що сам побачив був на Мадярщині. Сурков лаяв Ворсильського, що той „прославляє бандитів, які вбивають наших героїв". Він назвав Ворсильського й інших польських письменників, критично наставлених до большевицької політики в сателітних країнах, „гістериками", а тих, що критикують совєтську дійсність — „старими націоналістами, які тільки зверху помальовані на червоно, а всередині є білими". Вони, мовляв, не критикують „соціялістичного реалізму", а „сам соціялізм". На цьому тлі між совєтськими й польськими письменниками прийшло до гострої сварні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШИКАҐО, Ілл. — Місячні збори Рожд. Преч. Діви Марії, Відд. 259, відбудуться в неділю 18-го серпня, в шкільній залі — 1952 S. Paulina St., о год. 1:30 по пол. — П. Трусяк, рек. секр.

АЛЛЕНТАВН, Па. — Відд. 147 повідомляє своїх членів, що чергові збори відбудуться 18-го серпня, в параф. залі — 803 N. Front St., які почнуться точно о год. 2-ій по пол. Просимо ласкаво всіх прибути та не залягати з вкладками. Пригадуємо, що ще не всі розібрали дивіденди, які можна отримати на цих зборах. — Д. Рудакевич, предс.; І. Гуцайлюк, кас.; І. Зазворський, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. — Б-во св. о. Николая, Відд. 175, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу 17-го серпня, о год. 7-ій веч., в УН-Домі — при 4655 Мартин вул. Кожний член чи членка повинні постаратися приєднати хоч одного нового члена в цім році. Довгуючі члени повинні прибути на ці збори й вирівняти свої залеглості. — Т. Грицай, предс.; І. В. Іванчук, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Дністер", 430 Відд., подає до відома своїм членам, що побір вкладок за серпень 1957 р. відбудеться в суботу 17-го серпня, в Укр. Клюбі — при 23-ій і Бравн вул., в год. від 7 до 9 веч. і в неділю 18-го серпня, в Укр. Клюбі — при 847 N. Franklin St, в год. від 11:30 до 1:30. Просимо прибути і вирівняти Ваші зобов'язання. — Р. Дяків, О. Бакай і Р. Книш.

БЕТЛЕГЕМ, Па. — Б-во св. Димитрія, Відд. 288, повідомляє, що місячні збори відбудуться у неділю 18-го серпня, зараз по Службі Божій до 1-ої год. по пол. Проситься членів прибути численно і точно. — М. Брус, предс.; В. Загоський, кас.; Д. Мушастий, секр.

ПЕТЕРСОН, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 64, вібудуться в суботу 17-го серпня, о год. 7:30 веч., у Вінярського. Просимо всіх прийти на збори. — І. Бурний, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Місячні збори членів Б-ва св. Юрія, 239 Відд., відбудуться 17-го серпня ц. р. (в третю суботу місяця), в домі Укр. Амер. Горожан — при 847 N. Franklin, від год. 5-ої до 7-ої. Пригадуємо, що у власному інтересі належить вплачувати членські внески своєчасно. — Д-р Вол. Ґаван, предс.; Мих. Ковальчук, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 42, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу 17-го серпня, о год. 7-ій веч. в УНДомі — при 237 Hope Ave. Просимо прийти та вплачувати свої членські вкладки на зборах, бо це улегшує працю для фін. секретаря. Члени, які присилають вкладки поштою, просимо присилати вчасно. — В. Марущак, рек. секретар.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

✝

Посмертні Згадки

СТЕФАНІЯ КОЛОДНИЦЬКА, довголітня членка Б-ва св. Володимира, Відд. 130 УНСоюзу в Ню Йорку, упокоїлась в Бозі 30-го липня 1957 р., на 62 році життя. Покійна походила зі села Бзовиця, пов. Зборів, Зах. Україна. Полишила в смутку 3 замужні доньки, Євгенію, Ольгу і Зоню і трьох внуків. Похорон відбувся 3-го серпня, з пох. заведення П. Яреми, до церкви св. Юра, а опісля на цвинтар Кальварія в Брукліні. — В. Їй П!

Гр. Лучанко, секр.

КОНСТАНТИНА АҐНЕС КОСТЕЦЬКА, довголітня членка Відд. 238 УНСоюзу, в Бостоні, Масс., померла в неділю 21-го липня 1957 р., проживши 60 років. Покійна походила з Снятина, Зах. Україна. Полишила в смутку чоловіка Юрка, сина Петра, доньку Оленку і трьох внуків. Похорон відбувся в середу 24-го липня, з St. Angela's католицької церкви в Метапен, Масс, на кладовище Mount Hope. — В. Їй П!

І. Селінський, секр.

СТЕПАН БІЛИК, член 430-го Відд. УНСоюзу, помер — заосмотрений Найсвятішими Тайнами — 27-го червня 1957 року. — Покійний народився 1894 р. в селі Свистільниках, Рогатинського повіту, Зах. Україна. Брав участь в українських визвольних змаганнях, як старшина Армії УНР. Виховав трьох синів, які в роках 2-ої світової війни боролися в рядах 1-ої Української Дивізії, два з них — інженер хемії та д-р економії — живуть тепер у вільному світі. Покійний — це взірець нашого патріотичного селянина, що ціле своє життя служив українській національній та громадській справі і за це часто був переслідуваний польським та московським окупантами. Довголітній голова „Просвіти", „Сільського Господаря" та війт у своєму родинному селі, втішався любов'ю та пошаною громадянства цілої округи. Його несподівана смерть залишила в глибокім смутку не тільки членів Родини, але Приятелів та Знайомих у вільному світі і в рідних сторонах, які знали Покійного, як взірцевого батька, свідомого громадянина та щирого патріота. Помер на чужій землі, в неповному крузі своєї Родини, віддалений далекими просторами від рідної Батьківщини, яку так дуже любив і все мріяв, що повернеться до неї. — Нехай чужа земля буде Йому легкою!

Управа Т-ва „Дністер"

ТАРЗАН, ч. 3915. Не можна втратити ані секунди.

Тим часом змучений Туро вже не годен був відбиватись від свого противника. Тарзан скочив, щоб його вбити!

І тоді, кинувши обережно очима по побоєвищі, побачив він, що зробила Ольга!!

З риком протесту він поспішив до огорожі. Чи зможе він своєчасно відтяти Івенса?